„БРАНИК“ ИЗЛАЗИ
пет пута на недељу.

ПРЕТПЛАТА и ОГЛАСИ
шаљу се на администрацију,
А РУКОПИСИ
уредништву „Браника“ у Нови Сад.

Рукописи се не враћају.

БРАНИК

ЦЕНА ЈЕ „БРАНИКУ“
За Угарску, Србију Црну Гору и друге стране земље

на годину	К 34·—	46·—	дин.
на по године	К 17·—	23·50	„
на чет. год.	К 8·50	11.—	„

Поједини бројеви стају 12 потура.

ОГЛАСИ
рачунају се 10 пот. од реда ситних слова.
Уредништво и администрација „Браника“ налази се у кући А. Пајевића у Дунавској ул. бр. 36.

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ СЛОБОДОУМНЕ СТРАНКЕ.

Бр. 41. У Новом Саду, у среду 26. фебруара (12. марта) 1914. Година XXX.

Да ли владин успех у Херцег-Босни?

Од неко доба заћутало се о Херцег-Босни. Сарајевски сабор је саборисао и сабориште, те ствари сасвим нормално решава. Изгледало је, да је у Херцег-Босни све у реду и да тамо влада потпуна уставност. Но још пре неколико месеци није било тако. Ту је српска опозиција у сарајевском сабору развила највећу живахност, те је долавило до највеће раздражености. Па одкуда та велика промена у Херцег-Босни? Можда је све кренуло на боље, па да се томе има приписати, да су ствари у сарајевском сабору узеле свој правилан ток. И сада једва да би се што чуло о деловању сарајевскога сабора и о уставним приликама у Босни и Херцеговини, да нису ових дана били неки накнадни избори, па ту је баш у српској курији био значајан избор, пошто је са огромном већином био изабран за посланика један од највећих приврженика Д. *Димовића*, па се узима да је то победа владине странке.

Но ту се наравно таки намеће питање: да ли је збиља бечкој влади пошло за руком да у Босни и Херцеговини створи *владину странку?* Ако би то било, онда би се лако дало разјаснити, да све *глатко* иде у сарајевском сабору.

Али ми не држимо да су ствари у Херцег-Босни тако правилно уређене, да би у сарајевском сабору могло све глатко ићи. По нашем мишљењу нити је влада до сада могла створити какву владину странку у сарајевском сабору, нити тако уредити ствари, да је својим уређењем обезоружала опозицију. Наше је убеђење, да је у сарајевском сабору, па у Босни и Херцеговини наступила нека *равнодушност*, нека *апатија* према свему што бива на политичком пољу, и то из разлога, што се дошло до убеђења, да се са данашњом владом у Босни и Херцеговини *не може* ићи и да је према данашњем политичком правцу владе свака опозиција *немогућа*. Нама се чини, да онда, кад су недавно оних *дванаест* интелигентних српских посланика *положили своје мандате* у сарајевском сабору, јер нису могли добити праву задовољштину за оно, што је влада чинила са изванредним мерама у Босни и Херцеговини, да су они били израз јавнога мишљења у Босни и Херцеговини, или бар мишљења тамошњега српскога народа.

Види се да оно, што је после тога полагања мандата српска опозиција предузимала, *није* водило цели, нити је могло имати успеха. Српска се опозиција *расцепкала*. Онај део којем је стојао на челу *Кочић* и којем је орган „*Отаџбина*“, од како се је Кочић разболео, ослабио је. Други део опозиције, којој је орган: „*Народ*“, далеко је мањега значаја, а опозиција, којој је орган »*Српска Ријеч*«, није се могла винути до потребнога ауторитета, од кад се честити старина Григорије *Јефтановић* слабо бринуо за тај орган.

Под тим околностима лако је појмљиво и врло је разумљиво да се помишљало, па и дошло до тога да се међу Србима у Херцег-Босни ствара *владина странка*. Ми не ћемо стављати у какову сумњу добре намере Данила *Димовића*, који се данас сматра као поглавица владине странке у Босни и Херцеговини, бар оно што је он у свој програм ставио, спада у најкрупнија и најважнија питања за српски народ у Херцег-Босни, а то је *аграрно* питање, и питање *достојанства* православнога српскога свештенства.

Само ми то кажемо, да према политичном правцу бечке владе погледом на Босну и Херцевину и читавој балканској политици која се у Бечу најживље подржава против српскога народа, *нема земљишта ни за ону политику коју би хтео Данило Димовић* да заступа, о чему се он морао и до сада уверити и о чему ће се све већма уверити.

Основа за читаву бечку политику у Босни и Херцеговини према тамошњем српском народу је *мисао окупације* тих покрајина. Но у том погледу и данас постоји оно противсловље, које је диктирало европски мандат за окупацију, са оним, што се начинило од тога мандата. Данас *после* анексије, наравно, нити се тиче, нити се може тицати Европе, шта се начинило од европскога мандата за Босну и Херцеговину. Али једно је јасно, да наша монархија *ни данас* још није извршила берлински мандат, пошто није решила *ни црквено, ни аграрно питање у Босни и Херцеговини.*

Истина, створен је како за православне, тако и за муслимане неки статут, којим би било решено црквено питање за обадве конфесије. Па ипак црквено питање *није* решено, и не може бити решено *све дотле* док бечка политика *једнострано са свима средствима потпомаже једну конфесију* и то **агресивно** *потпомаже против других канфесија*, а та конфесија јесте у *знатној* мањини у Босни и Херцеговини према православнима и муслиманима. У том погледу, ваља само споменути најновију скандаловну ствар *конверзије Ђурђинке Павловићеве*. А после те фактично спроведене конверзије дошла је из Беча за арцибискупа *Штадлера* парола: manet et manebit (остаје и остаће), а како се могло ово у Бечу рећи за истога Штадлера кад га је тако велики католички ауторитет као *Штросмајер* жигосао као *језујиту*? Па да православни у Босни и Херцеговини свеједнако *нису* никад сигурни против агресивнога католичкога прозелитизма, ево новога доказа, што је баш ових дана једно Српче *православне вере из мешовитога* брака, *Ђурица Вучетић*, без дозволе своје православне матере, као и без дозволе католичкога оца, од православнога катихете, без икакве формалности, предато католичком катихети. Према таковим појавама, може ли се рећи да је европски мандат за Босну и Херцеговину у погледу црквенога питања извршен?

Друга, и то врло крупна ствар је: *аграрно питање*. Босна и Херцеговина стоји као *уникум*, стоје *јединствене у читавој Европи*, да *није* решено аграрно питање. После берлинскога конгреса год. 1878., Бугарска, Србија, Црна Гора, таки су се дале ва посао да у пређе турским крајевима реше аграрно питање. Па и данас пошто је турско господство срушено у Европи, Бугарска, Србија, Црна Гора, па Грчка у ново задобивеним крајевима *прво* гледају да реше аграрно питање, и то *облигаторним начином*. Само наша монархија, после **35** година своје владавине, *не ће да облигаторно реши* аграрно питање у Босни и Херцеговини. Али зашто то. С тога, што бечка влада, *вештачки и свима средствима предупређава асимилацију* између муслимана и православних, ма да су синови једнога те истога народа. Наравно, јер такова политика спада у оквир бечке балканске политике.

Па према тој политици не увиђа ли Данило Димовић *да није у стању испунити* своје обавезе у погледу аграрнога питања? Где је оно Димовићево обећање да ће кметовима бити отпуштена *сва камата откупа*? На то босански министар *Билински* и не мисли!

Према тим политичким околностима може ли се у Босни и Херцеговини створити владина странка и може ли Данило Димовић себи о том правити какове илузије?

Све што је било и што бива у Босни и Херцеговини, па и оно, што је било са последњим накнадним изборима за сарајевски сабор, кад је Димовићев кандидат према кандидату опозиције добио 959 против 394 гласа, *просто је опсенарство*.

Данашња бечка влада, са својом данашњом *противсрпском* политикама у Босни и Херцеговини, *не може имати успеха*. Оно што се данас у Босни и Херцеговини показује као *апатија* српскога народа, то још *није* успех владин.

† ПАВАО МУДРОЊ.

1835. † 1914.

Из Турчанскога Св. Мартина долази нам тужна вест, да је тамо преминуо народни вођа наше браће Словака, *Павао Мудрањ*.

Више од пола столећа служио је верно и истрајно своме напаћеном народу. Свуда се излагао за свој народ, много се напатио за свој народ, ништа га није могло задржати, да свагда стане на браник свога народа: било у општини, било у жупанији, било ма у којем књижевном друштву. Кад су под владавином Коломана *Тисе* биле укинуте словачке гимназије, била укинута словачка „Матица“, он је водио словачке депутације у Будимпешту, водио у Беч, не би ли нашао начина, да се успоставе словачке тековине, али ништа није помогло. Још лане је израдио споменицу, којом је доказао, каква је голема неправда учињена Словацима, што им се одузеле њихове народне тековине, које су они својом сиротињом подигли.

На Павла Мудрања биле су свагда управљене стреле свих шовиниста у Угарској. Па тај велики словачки родољуб у свом дугом веку није никад могао бити изабран као *народносни* посланик за угарски сабор од *три милијона* Словака. Али то га није задржавало, да је свагда, иако без успеха кандидовао и себе разним опасностима излагао.

Павао Мудрањ није био само Словак, него у свему ватрени *Словенин*, те је сваку прилику употребио да солидарност Словака са великим Словенством докаже. Био је на знаменитим словенским конгресима у *Москви* године 1867. и у *Кијеву* године 1889. Године 1867., кад се је са својим, сада већ умрлим братом *Михајлом* показивао у петроградским и московским позориштима у ложама у дивном *словачком народном оделу*, обратио је велику пажњу, а и његови говори били су свагда великом пажњом саслушани од Руса.

Године 1895., кад је у Будимпешти био одржан *народносни конгрес*, Мудрањ је, поред српскога и румунскога председништва, био председник словачкога одељења.

Павао Мудрањ, био је по занимању *адвокат*, па је често бранио Словаке у пресским парницама, а иначе је словачку сиротињу где је могао заступао пред судом бесплатно. Има честитога последника у свом најстаријем сину адвокату дру *Јану* Мудрању.

Врли Павле Мудрањ леже у гроб. Такова детића не ће скоро словачка мајка родити. Нека је слава и вечити спомен честитом Павлу Мудрању!

Колико су Бугари оштетили Србију.

При нападу Бугара и Арнаута на државну област Србије пред српско-бугарски рат и за време рата у 1913. години оштећена је имаовина српских грађана према процени одређених комисија са *4,660.335·25 динара*. Сад је изгласан закон о накнади те штете. По томе закону исплата накнаде извршиће се из зајма од 250 милијона. Као основа за исплату накнаде служиће процена комисије, али влада може те процене умеравати или наређивати проверавање процене. Закон ступа у живот чим се обнародује у „Српским Новинама.“

Процена штете по областима извршена је овако:

I. Тимочки округ са Књажевцем: 1. покретност 2 701.229·95 дин., 2. накнадно покретност 25.654·— дин., 3. зграде без држ. (држ. 521.789·—) дин. 639.523·—, свега 3,366.406·95 дин. II. Округ чачански 39.953·65 дин. III. Округ топлички 53.420·— дин. IV. Округ крушевачки 73.650·—

дин. V. Округ врањски 346.986·95
дин. VI. Округ пиротски 779.937·70
дин. Укупно 4,660.355·25 дин.

Ште ће бити на Балкану.

— Изјава румунског државника. —

Бивши министар унутрашњих послова у Румунији Таке *Јонеску*, који је имао знамениту улогу за време последњега рата на Балкану, дао је у Лондону изјаве, које су направиле велики утисак на лондонске политичке кругове:

— Ја верујем — рече — да на Балкану **можемо очекивати једну периоду затишја, бар за једну годину дана.** Турска ће влада примити — истина без задовољства — одлуку Великих Сила односно Јегејских Острва, јер Турска — онако као и друге државе које би могле правити неприлике — зна савршено добро, да би сваки нарушилац мира на Балкану имао да рачуна са комбинованом опозицијом Грчке, Србије и Румуније. Што се ту скоро проносило да је похода г. Венизелоса и г. Пашића била у вези са новим политичким обвезама, то није истинито. Нема никакве нужде за формално написане погодбе са Румунијом, јер је утврђена политика моје отаџбине, да се **послужи свом својом снагом и свим својим упливом, да осигура поштовање букурешком уговору** и да одржава мир и ред на Балкану.

Пре неколико дана ја сам се у неколико побојао за непосредну будућност. Односи између Бугарске и Турске без сваке сумње су изванредно срдачни и ја сам за то добио изобиљних доказа за мога бављења у Цариграду. Опасност је била да Турска нападне Грчку кроз нову бугарску територију, и да Бугарска не изјави да није довољно јака да то спречи. Мене су уверавали најпресудније да никакав турско-бугарски уговор није закључен, и ја сам дужан да верујем да је то тако. Ја сам срећан што је моје страховање од пре месец дана по томе питању сада престало, јер је могућна опасност била, да се Турска крене противу Грчке, ако не уз што више, оно бар уз симпатију Бугарске. По свој прилици **може бити нешто неприлика на пролеће са четама комитаџија, али ће Грци и Срби јаком руком свршити са њима,** и такве ће чете вероватно бити уништене.

Ван тога ја **немам никакве зебње за непосредну будућност,** јер саопштења, која су учињена Бугарској и Турској, не могу оставити ни најмање сумње, да ако би ма која од њих (ма и пасивно) намеравала да нападне Грчку, Румунија ће одмах и без устезања дати да се њен глас чује, као што је учинила и последње године, и **поћи ће у помоћ Грчкој и Србији.**

ВРБУЈУ УЧИТЕЉЕ.

Нису се подрепаши само задовољили својом издајничком и ненародном работом, опадајући и ружећи народне родољубе и странке, које су се удружиле да спасу нашу автономију од назадњака и клерикалне аждаје; нису се задовољили само тиме, што нападају оне родољубе, који стоје на браничу српске народно-црквене автономије, за коју подрепаши позивају владу да октроише изборни ред, како би се и они дошуњали у сабор; нису задовољни тиме, што не нађоше до данас у свом бедном органу ни речце у одбрану наше автономије, нити помолише зубе против комесарских насиља; нису се нашли у народном колу, када је требало бранити учитеље од комесарског насиља против нашег честитог учитељства, као на пр. у Ст. Сивцу, где су учитеље хтели њихови комесари да суспендују, што се нису хтели примити комесарства — него сада, наопако, хоће да баце своје отровне мреже баш међу то гоњено учитељство, хоће да баце међу њега њихов отров неслоге, па да по неке за себе придобију.

Зар може бити одвратније слике, зар може бити ружније помисли, него када подрепаши хоће да увуку родољубиво наше учитељство у отрцане тањиге оног назадњаштва и клерикалства, које је за време комесаријата начинило пустош међу учитељством. Али да, ближе се избори за црквени сабор, подрепашима треба по који мандат, па када немају у народу ослонца, а они сада покушавају да учитељство упрегну у своје гадне вигове. Али ми смо уверени, да наше учитељство не ће учинити самоубиство, да помаже онај режим, који је по учитељство најопаснији, а који режим подрепаши тако љубазно потпомажу. Или подрепаши држе, да је наше учитељство тако плитко и малоумно, да ће им наићи на лепак. Они могу рачунати само на шићарџије њихова соја, јер у сваком житу има и кукоља, али смо уверени да ће им мало учитеља упасти у отровне канце. Они, који су с њима, исти су као и они, прави подрепаши.

Подрепаши су се сада окомили на нашу и друге народне странке, које су увек биле пријатељи учитељства. Опадају прошлост тих странака, које су деценијама стојале на браничу народних права, па и учитељства, а нападају их они људи, који су скроз непоуздани, превртљиви и служе клерикале и сваку владу. Били су радикали, када је донесен Апонијев школски закон, они су извршивали тај закон а када су их радикали исцакали, они су онда напали радикале баш због Апонијевог школског закона. Били су радикали, када је донесена манастирска уредба и када је осуђен патријарх Бранковић, шта више, др. Свињарев је у новосадској скупштини баш том сабору предложио повереницу а са председником Вилићем и изгласао ту повереницу, а после су тврдили, да су зато иступили из радикалне странке, што је нападала патријарха Бранковића и што су донели манастирску уредбу.

А од како је уведен комесаријат, који гњави учитеље, они су почели певати славопоје клерикалима, њихови људи постадоше комесарчићи, а никада се не сетише учитељства. Ево под њиховим носом у Новом Саду су комесарчићи отерали учитеља Ђосића са управитељског места, нису поставили опет учитеља, него професора, а није им узаврела крв, када су новосадски учитељи добили тутора, па их терорише.

И сада ти исти подрепаши, пред изборе, **сетише** се учитеља али не што их волу, него што их требају. Даље од кола, ви политички превртљивци, комесарски пандури и непријатељски учитељски. Учитељство неће требати вас сада, када га се ви нисте сетили онда, када су га ваши комесари гонили, о томе смо уверени, а о томе ћете се — ако бог да и ви, али страшно уверити, ви политички превртљивци, пријатељи свију *Шлезингера* и њихове браће.

Учитељ.

ПОЛИТИЧКИ ПРЕГЛЕД.

— Пријем кнеза Вида у Драчу. Од како је кнез Вид ступио на арбанашко земљиште, жица у Драчу је почела да ради. Лети телеграм за телеграмом, а у њима се велича пријем новога кнеза, који ће бити нови Скендербег! У Драчу је било и лимунације, коју телеграми живим бојама описују. Најкарактеристичније је, а и најкомичније, што телеграми величају арбанашке »нотабле«. Телеграми су пуни самих »нотабла«, и човек мора да се пита: а какви су им ти „нотабли“? Свакако они, што су прљали паркете кнежевога двора. Лепи »нотабли«!

— Чешке афере. Социјалистички посланик др. Смерал је у листу »Право Лиду« штампао изјаву, у којој каже, да је субјективно уверен, како је др. Швиха био у полицијској служби, јер је признао да је био у вези са полицијским комесаром дром Климом. (Др. Швиха је то признао, али је рекао, да се веза тицала концесије за штампарију страначког листа »Ческе Слово«. — Ур. „Бр.“) Народне социјалисте у Прагу држале су у Прагу велики збор, на којем је говорено против Младочеха а страначкој је управи изражено потпуно поверење. Чешки народни савет држао је седницу, у којој се говорило о Швихиној афери, али није донесен никакав закључак.

ДОПИС.

Чуруг, 20. фебруара (5. марта) 1914. (*Забава српског црквеног певачког друштва у корист Савеза Српских Певачких Друштава.*) Наше културно мезимче, српско црквено певачко друштво, следујући примеру осталих савезних друштава, приредило је у корист Савеза Српских Певачких Друштава забаву, на беле покладе, која иако није материјално, оно је морално успела. У току ове сезоне забава приредило је ово друштво две забаве. Пређашња, о Божићу, имала је куд и камо већи материјални успех. Сем ове две, приредило је месно друштво »Коло« на Сретеније забаву у корист црквеног певачког друштва, с намером, да исто што боље материјално потпомогне, како би оно и с те стране ојачало. Јер констатујем, да ово наше тако важно културно подузеће није довољно потпомогнуто материјално. Оно нема својих потпомажућих чланова. Зато је управа певачког друштва решила, да се побрине за потпомажуће чланове. А свесни Чуружани треба сви редом позиву певачког друштва да се одазову и да се без икаква устезања уписују за потпомажуће чланове. Срамота би било, када једна српска општина, са осам хиљада српских душа, не би била кадра одржати једно певачко друштво, које гледа на прошлост од скоро 50 година. 1918. године навршује ово друштво 50 година свога опстанка. Тај дан треба да се освети *барјак* певачког друштва, и да се тај културни догађај на достојан начин прослави. А да би се

ЛИСТАК.

А. Чехов:

ЗЛИКОВАЦ.

Пред истражним судијом стоји један низак, издрпан сељак. Његово богињаво лице, дебеле, густе обрве, мале очи, показују зловољу и утученост. Изгледа, да му коса већ давно није чешљана. Бос је.

— Денисе Григорјеве, — поче судија — приђи ближе и одговарај ми на питања. Седмог јулија је Дуан Семјонов Акинфов пролазио поред железничке станице и код 141-ве врсте те је ухватио, где си један шроф одврћао, којим су шине биле причвршћене. Ево тог шрофа. Овим шрофом те је и ухапсио. Је ли тако?

— Извол'те?

— Је ли све тако како је Акинфов рекао?

— Јамачно да има нечег у ствари.

— Добро. Зашто си одврнуо онај шроф?

— Извол'те?

— Немој ту извол'те, већ одговарај на питање: зашто си одврнуо шроф?

— Да ми није био потребан, не бих га одврнуо, — мрмљаше Денис, гледајући у таваницу.

— А за чега ти је требао?

— Шроф? Па ми од шрофова тегове правимо . . .

— Ко је то: ми?

— Ми, народ . . . Климовски сељаци.

— Пријатељу, не претварај се, већ јасно говори. Бадава ми ти ту причаш о неким теговима.

— Од како живим, нисам лагао, а зар сад да лажем? — мрмљаше Денис трепћући очима. — Па ваљда господин мисли, да се без тега може што постићи. Ако човек глисте или мухе метне на удицу, то не ће пре потонути, но што се тег не метне. Ја да лажем! — смејаше се Денис. — Ђаво да носи и глисту, кад на води плива. Сом, шаран и смуђ се на дну воде налазе. Ако удица на води плива, тада ће је само липен појести, а и он ретко. У нашим рекама ни нема липена. Он шире воде тражи.

— Па зашто ми сад о липену причаш?

— Извол'те?... Па господин је питао. И господа лове тако код нас. Ни најнеискусније дете не ће без тега ловити. Дабогме онај, који не разуме ствар, тај и без тега лови, али без успеха.

— Ти дакле кажеш, да си зато одврнуо шроф, да од њега тег начиниш?

— Па тек ваљда нисам за друго што? Нисам га за игру хтео одврнути.

— Да ти је само тег требао, могао си узети један комад олова, једну куглу,.. или какав клин...

Олово се не може тако лако наћи: мора се купити, а клин није згодан... Од шрофа нема боље... Тежак је, а има и рупу...

— Овај се човек претвара... Као да се јуче родио или као да је с неба на земљу пао. Зар не знаш, лудаче, да можеш да настрадаш зато, што си одврнуо тај шроф? Да те чувар није спазио, воз би исклизнуо из шина и могли би многи људи да настрадају. И ти би тада убицом постао.

— Боже ме сачувај! Зашто да постанем убица? Зар сам ја какав дивљак или какав зликовац? Хвала богу, имам доброг газду, већ сам и остарио, а још никога не само да нисам убио, него ни помислио нисам на тако што... Боже, смилуј се... На чега ви, господине, помишљате...

— Па шта мислиш, од чега исклизну обично возови? Треба само два-три шрофа одврнути и несрећа је готова.

Денис се осмехну.

— Та манте! Колико година има већ, од како цело село одврће шрафове, а добри бог нас је ипак сачувао од зла... Ви ипак кажете, да ће воз исклизнути... убиство... Дабогме да сам коју шину извадио или да сам какву греду положио, онда би се воз можда и изврнуо. А овако! Од једног шрафа? Их!

— Али зар ме не разумеш? Са шрафом се шине причвршћују!.

— Та разумем Само што ми не одврнемо сваки.. оставимо ми тамо... не чинимо ми то без промишљаја .. разумемо се ми у том...

Денис зевну, па се затим брзо прекрсти...

— Лане се код нас један воз изврнуо. Сад ми је већ јасно, зашто се то десило — рече судија.

— Извол'те?

— Рекао сам да ми је јасно, зашто се лане изврнуо онај воз.. Сад већ разумем.

— Па дабогме! Зато је господин и учен, да што-шта разуме... Господа су наши заштитници... Ето, господин је сместа разумео ствар, а, онај чувар ме је пак само зграбио, а није размишљао о ономе, што чини... Бадава, простак остаје простак... Молим вас, господине, запишите и то, да ме је чувар двапут ћушио, а једанпут у прса ударио.

— Кад су код тебе преметали, нашли су још и један шроф,

— А кад си овај други одврнуо?

— Је ли онај, што су га под оним црвеним сандуком нашли?

— Не знам, који, доста то, да су га код тебе нашли... Кад си га одврнуо?

— Ја га нисам одврнуо... тај шроф ми је Игњат дао, Игњат, син хромог Семјона... Али ја о ономе шрофу говорим, који је под сандуком био: њега сам са Митрофаном заједно одврнуо.

— Са којим Митрофаном?

— Са Митрофаном Петрозом... Зар још нисте о њему чули? Рибарио је код нас, а рибу је господи продавао. Њему су потребни били шрофови.. Код сваког лова је требао од прилике десет комада.

— Слушај: 1081. одсек казненог закона каже, да, кад се намерно шта покварн код железнице, а онај, који то чини, зна да се несрећа може десити... разумеш ли?... тај се врло строго кажњава. Ти си свакако знао, шта ће бити.

— Па дабогме, господин то боље зна... ја се наравно не разумем у тим стварима...

— Разумеш ти све. Само се претвараш да би ме обманув.

— Зашто да се претварам? Ако ми не верујете, а ви се изволите распитати о мени у селу... Без тега се ништа не може... Без тега се једино бела риба хвата, а и она ретко.

— Доста је већ!

Настане тишина. Денис час једну, час

то спровести могло, треба већ сада прибирати новац. Управа певачког друштва с обзиром на околност, да наше друштво не располаже са одабраним мушким гласовима, на даље, пошто не располаже ни потребним новцем, решила је, да не учествује у певачком слету, који ће се о Духовима одржати у Сомбору. Биће заступљено само изасланицима својим, који ће куд и камо јефтиније стати.

А сад мало о забави. Програм исте изведен је на опште задовољство. Од отпеваних тачака најбоље се допала песма »*Гором*«, композиција гђанског српског учитеља *Радишка Поповића*. Овај млади и агилни учитељ заслужује општу пажњу. Песме су му врло лепе и с пуно осећаја, бачванским мотивима компоноване. Ми му желимо много успеха и на овом пољу. Морам истаћи у горњој песми, особито алт-соло гђице *Анђе Јанковићеве*, која је својим дивним гласом све присутне занела. Не мање се допала и морала се поновити песма Пере Коњевића Божинског „Враголан“ у женском кору. Чурушки син, а ђурђевачки учитељ *Ђорђе Рајков*, маскиран као Мита Крадић, веома успешно је приказао свој монолог. Присутни му се много смејаше и бурно га поздрављаше. Овај таленат канда је наследио од свог Бабе. На послетку приказаше наши дилетанти једночини шаљив комад „*Љубоморне жене*,“ у чијим шаљивим сценама се својом одличном игром истакли: гђице *Нена Теофановићева*, Анђа *Јанковићева*, *Јованка Војићева*, *Јован Петровић*, *Јоца Радин*, *Милушко Јанковић*, а нарочито наш агилни коровођа *Младен Главашки* у улози Јована слуге.

Са овим је програм завршен. Што исга забава није материјално успела, узрок је био и наш вашар, који се баш тај дан одржао. Па је с тога врло мала свота пала у корист Савеза Певачких Друштава, — свега 80 круна чистог прихода. Но, ми молимо управу Савеза, да се за сада задовољи са овом свотом, ми ћемо гледати, да јој притекнемо у помоћ на други начин.

Ускоро је овде поведена мисао, на који начин да се утуче недељно слободно време, у току овог поста, па да то буде и корисно и да на кошта новаца. С тога је управа друштва „Коло“ на предлог својега председника решила и позвала одборе свих наших месних културних установа: Српско црквено певачко друштво, Српску Читаоницу, Женску Добротворну Задругу и Занатлијску Задругу у заједничку конференцију. На тој конференцији разложио је председник друштва „Кола“ смер заједничког рада, који би се имао испољавати у приређивању *поучних и забавних сéла*. Сви присутни примили су једнодушно предлог председника друштва »Кола«, и пошто све установе — услед неког неспоразума — нису биле заступљене, решено је, да се сазове нова конференција, када би се имао изабрати ужи одбор, састављен из свих установа, који би руковао овим послом. Свесни Чуружани треба и овај покрет својски да пригрле, како би се и у овоме успело. Но, видећемо!

Н — б.

другу ногу испружи, и осматра зелену чоју на столу и трепће очима, као да сунце гледа, а не зелену чоју. Судија пише...

— Могу ли отићи? — упита Денис после мале почивке.

— Не можеш... Принуђен сам да те за сада у затвору држим...

Денис престаде да трепће очима и зачуђено погледа судију.

— А зашто? Господине, ја немам за то времена! Ја морам ићи на вашар, јер Пагор ми је за сланину три рубље обећао.

— Ћути! Немој ме бунити!

— У затвор! Кад бих знао, зашто, радо бих ишао, али овако... зашто? Ја мислим, да нисам ништа украо, нити се тукао с киме... Ако се то можда пореза тиче, немојте, господине, кмету веровати... Запитајте господина бележника.. Кмет је врло лукав човек..

— Ћути!

— Та ћутим, — мрмљаше Денис, — али да кмет лаже, на то се и заклети могу... Три смо брата: Кузма Григорјев, Јегор Григорјев и ја, Денис Григорјев...

— Немој ме бунити! — Хеј, Семјоне! — повиче судија — одведи аристанца!

— Три смо брата — мрмљаше Денис, кад су га два снажна стражара ухватила и из собе извела, — Један брат не одговара за другог... Кузма не плаћа, а ти одговарај за њега, Денисе... То је правда! Умро је наш добри генерал... Нема никог, који би господу судије научио. Треба промишљено да суде, а не само онако.. Не бих марио ни да ме издеветају, само да знам зашто.. Само по души...

Превео: **В. Р. С.**

ВЕСТИ ИЗ МЕСТА И ИЗ НАРОДА.

Нови Сад, 25. фебруара 1914.

— **Капетанијска објава**. Ововарошка капетанија издала је ову објаву: »На простору сл. краљ. вароши Новога Сада одржаће се прописано пролетње прегледање коња, на месту и по реду као што следи: 1. У I. и II. четврти, 16. марта пре подне од 8 до 12 сахати, пред домобранском касарном. 2. У III. и IV. четврти, 17-ог марта пре подне од 8 до 12 сахати, на кисачкој капији. 3. Коњи са *Клисе, Сајлова*, Гвоздене капије и Ченеја, 18. марта од 8 до 12 сахати, на редарском салашу. 4. Коњи са Камендинског салаша, 24. марта од 10 сахати пре подне до 1 сахата по подне на салашу Дунђерскога. Онај власник коња, који своје коње не доведе на ово пролетње прегледање, чини преступ у смислу 150. §-а VII. з. чл. од 1888. год. и може се казнити до 200 круна. Ко жели да му се коњи о његову трошку код куће прегледе, може ту своју намеру, пре него што почне прегледање, код редарствене капетаније писмено пријавити.“

— **Велики војнички скандал.** Загребачке „Новости“ јављају ово: Ноћас је била врло бурна ноћ, а скривила је то једна пијана војничка опходња, која је својим понашањем *изазвала скоро крвави сукоб*, те се једино увиђавном понашању редара може приписати да није било крви и губитака људских живота.

Војничка опходња овдјешње 37. топничке пуковније била је ноћас *тотално пијана*, и гдјегод се појавила, изазвала је сукобе. Први је сукоб био у Новоселовој крчми у Петрињској улици, гдје је један момак 70. пуковније извадио своју бајонету и почео њоме бости по столу. Иза тог је узео сифонску боцу, бацио ју о земљу, да је експлодирала. Позвана споменута опходња није хтјела уредовати, већ се с њиме још забављала те му вратила по полицији одузети бајонет.

Нешто касније дошла је ова опходња у Ткалчићеву улицу и ту је десетник вођа опходње почео атакирати на публику, ударајући сваког шаком у прса. Ко се успротивио — уперио је на њ бод и оштро набијену пушку. На полицију, која је хтјела да уредује, одредио је вођа опходње „спреми« и хтио да пуца, да је полиција морала одустати од уредовања. Опходња је тада зашла у крчме Ковача и Орешког и онде пила са неким наредницима изазивљућ остале госте тако да је и овде дошло до отворених сукоба. Коначно је ипак успело ову пијану опходњу разоружати и отпремити у касарну.

— **Изишао је трећи број српске музичке библиотеке** — са овим одабраним садржајем: *П. Ј. Крешић*. Фуга бр. 1. E moll за гласовир. 2. *Милоје Милојевић*: Под старим гробним плочама, стихови Војислава Илића за баритон и виолину. 3. *Љубомир Бајац*: Пале наде, за гласовир. 4. *Марко Нешић*: а) Идем кући ал већ зора б) И ја имам слатко лане. Даље две композиције у народном духу за гласовир са потписаним текстом.

Цена српској музичкој библиотеци је 2 Круне годишње. Излази месечо на 12 страна. Плаћа се у натраг свака три месеца по три круне. Преплатити се може код уредника Исидора Бајића, Нови Сад. (Ujvidék.)

НОВОСТИ СА СТРАНЕ.

— **Народно позориште за Босну и Херцеговину.** Сарајевска „Истина“ бележи ово: „Како са радошћу дознајемо и градско ће заступство одредити сталну годишњу потпору нашем сталном народном позоришту, за које се увелико чине припреме да се на јесен свечано отвори. Код наших културних ствари морали би се сви наћи сложни на окупу без ситничарења, а ово би нарочито требало да се докаже сада, пак да ову позоришну ствар сви пригрлимо као најновију нашу културну тековину коју смо тако дуго жељно ишчекивали. У томе нам је предњачио Сабор, а сада и градско заступство.“

Истовремено управитељ Народног позоришта Михајло Марковић објављује овај стечај: Ново устројено „Народно позориште за Босну и Херцеговину“ потребује већи број добрих чланова са сталних или већих наших позорница у колико нису под никаквим облигом код истих. Пријаве са тачном знаком година старости, година глумовања, позорница на којима су дјеловали, струке коју глуме, те најнижим увјетима прима управа „Народног позоришта за Босну и Херцеговину“ у Сарајеву најдуже до 31. маја ове 1914. год.

— **Грчки конзулат у Скопљу.** Јављају из Београда: По одобрењу наше владе грчка влада отворила је у Скопљу свој конзулат. За конзула је наименован г Франгиста.

НОВИЈЕ.

Софија, 24. фебруара. Резултат јучерашњих избора за собрање још није познат. Из владиних се кругова пуштају вести, да је влада добила већину. Те вести ваља примити са резервом

Праг, 24. фебруара. „Народни Листи“ јављају, да се царевинско веће не ће одгодити, него да ће бити закључено.

Париз, 24. фебруара. Кајо је претрпио велики пораз. Комисија је са свима против 13 гласова одбила његов предлог о порезу на ренту.

Мадрид, 24. фебруара. Приликом избора за парламенат дошло је овде и у унутрашњости до крвавих сукоба.

Загреб, 24. фебруара. У сабору је настављена дебата о адреси. Загорац критикује франковачки предлог адресе.

Сен-Луј, 24. фебруара. Изгорела је зграда атлетичког клуба. Око 100 лица изгубљено је, те се о њима не зна ништа.

ТЕЛЕГРАМИ

УРЕДНИШТВУ „БРАНИКА“.

Српско-турски мир потписан.

Цариград, 25. фебруара. Јуче је потписан српско-турски мир.

Пут цара Виљема.

Берлин, 25. фебруара. Немачки цар Виљем стиже у Беч 23. марта, да посети аустро-угарскога владара. Дан за тим креће се за Млетке.

Судар двеју патрола.

Цетиње, 25. фебруара. На црногорско-аустро-угарској граници сударише су се две патроле, црногорска и аустро-угарска, због спорнога пута код Металке. Дошло је до оружанога сукоба, у којем је убијен један црногорски војник, а три су тешко рањена.

У скупштини је поднесена интерпелација због овог сукоба.

Арбанашко министарство.

Париз, 25. фебруара. Чује се, да се Туркан паша примио за арбанашког министра-председника.

Епископ Николић у Карловцима.

Карловци, 25. фебруара. Епископ Николић стигао је овамо, да у смислу синодалнога статута прими привремену управу митрополије.

Бугарски избори.

Софија, 25. фебруара. Према службеном извештају влада је до сад добила 130 мандата. Рачуна на још неколико мандата.

Аграрци су добили око 50 мандата, демократе 30 мандата.

Губици социјалиста су велики.

Криза римског кабинета.

Рим, 25. фебруара. Држи се, да је у седници кабинета решено, да влада поднесе оставку.

Чешка корупција.

Праг, 25. фебруара. Одбор народне слободоумне странке констатовао је, да је др. Швиха био полицијски конфиденат и да је посредством полиције служио влади. Одбор протестује против тврдње, да је странка примила новац из диспозиционог фонда за изборе.

Царевинско веће.

Беч, 25. фебруара. Пошто нема изгледа, да ће престати чешка опструкција, царевинско ће се веће затворити. Пре јесени не може ни речи бити о раду царевинског већа.

Управник: Др. Мих. Полит-Десанчић.
Одговорни уредник: Јанко Перић.

МИЈАТОВИЋА

МИЈАТОВИЋА

ЛАК и фарба је најбоља. Сопствен производ „Вера“ — сребра за фуруне и позлате оквира. — Поруџбине лака за патос који се добро и брзо суши, — Шаље поштом франко. —

НОВИ САД, БРАНИМИР МИЈАТОВИЋ НАСЛ.

101 3-25

За један угледан рудник у Краљевини Србији тражи се

СПОСОБАН МАГАЦИОНЕР,

вичан у магацинским књигама, обрачунавању материјала и сходним канцеларијским радовима.

Услов познавање српског језика и ћирилице.

Понуде слати преко администрације листа. 93 3—3

ПРВО ТАМБУРАШКО ДРУШТВО „СЛОГА“ ПОД УПРАВОМ: ЛИПЕ ГРУЈИЋА И ШАЦЕ ПЕРЛИЋА-ЈАКАРЕ У НОВОМ САДУ

приређује свакодневни

КОНЦЕРАТ

са најновијим интернационалним песмама и свирком у хотелу „ЛИНДЕ“, Хлебарска улица. — Умољавамо п. н. публику за многобројну посету. Уједно упозорујемо стране гостионичаре, да обрате пажњу на нас у случају ако би хтели правити какову забаву или концерат.

С особитим поштовањем

73 2-2 **ДРУШТВО „СЛОГА“.**

РУЖА

ниских племенитих у свима могућим и најфинијим врстама шаље уз поузеће 100 комада I. класе за К 30 — **МИЛАН ДАМЈАНОВИЋ**, учитељ

118. 2—5. **ЖАБАЉ — (БАЧКА).**

СРПСКОЈ БАНЦИ У БЕОГРАДУ

потребна су

ДВА МЛАЂА ЧИНОВНИКА

Првенство имају који знају књиговодство и писати на машини. Плата према способности. Оферте упутити Банци *до 15. (28.) марта* т. г. 103 2—4

Велика ливница метала

Данило Недучин, Н. Сад

Темеринска ул. број 15.

препоручује п. н. из места и са стране своју модерно удешену радионицу у којој израђује пивске апарате удешене за ваздух и за угљену киселину; апарате за вино, апарате за кујну у свакој величини, славине за пиво и вино, пумпе за бунаре и за алкохолна пића. Потребне делове за сваковрсне машинерије. Исто тако примам све оправке, које спадају у ову струку и израђујем брзо и тачно по потреби за врло кратко време. **Купујем стари бакар, месинг и цинк по највишој цени.** Препоручујем се својим старим муштеријама и молим их, да ме својим познаницима препоруче.

92 3—10

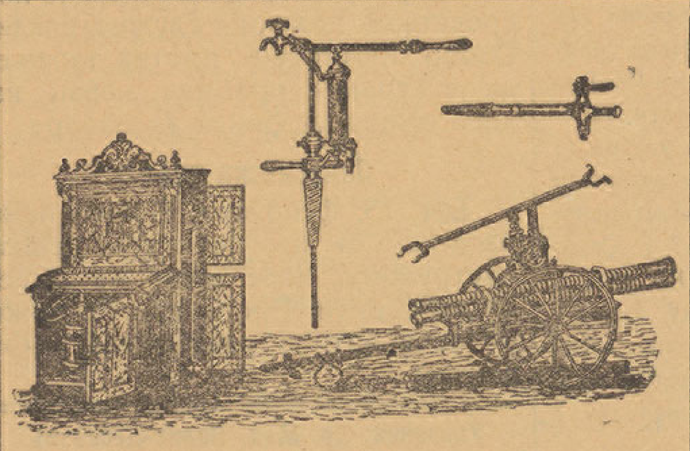

Потребује - два шегрта

С поштовањем

Данило Недучин.

РУЖА!

у сто врсти, имам на продају, и то: вијугалице које непрестано цветају, поморанџасто-жуте, дво- и тробојне и још много најновијих врсти, које преко целога лета цветају. Опис боја, цене и упутство, како се негују руже, на захтев шаљем сваком бадава. 96 4—5

СТЕВАН ЂОРЂЕВИЋ
оплемењивач ружа
у Вел. Бечкереку, Korona u. 26.

Стан за издавање

Један стан за издавање је који се састоји из једне велике собе и кухиње на спрату са рибије пијаце. За поближе обавештаје ваља се обратити у администрацији „Браника“.

ПРВА СРПСКА ТВОРНИЦА КАРУЦА

Младена Могина у Новом Саду

Основана 1906. — Темеринска ул. 49-а. — Одликована 1907.

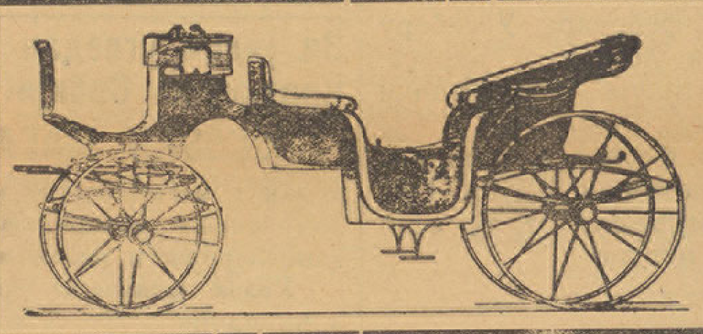

Препоручујем се за израду НОВИХ КОЛА И КАРУЦА сваке врсте по најновијој изради. Ради боље праксе пробавио сам више година по великим варошима, с тога се препоручујем да сам у стању у ову струку спадајући сваки посао најсавршеније израдити. Пошто сам и сам у радионици запослен, с тога могу за сваку израду најпотпунију гаранцију пружити боље него игде. — Све преоправке обављам тачно и на одређено време. Стара кола узимам у промену. Препоручујем и своје стовариште готових каруца сваке врсте. Имам и половних каруца у добром стању. Творница је удешена модерним справама и машинеријама, које креће електрика. Израда тачна и солидна! Цене умерене! Ценовник шаљем на захтев бесплатно. СВОЈ СВОМЕ! 60 6 52

(En gros) (En detail)

На велико На мало

Највећа помодна српска трговина

Душан С. Монашевић Нови Сад

главна радња у Ћурчијској улици број 23 у сопственој кући

Телефон број 338. „Код Златне Кугле“ Телефон број 346.

Филијала у Новом Саду на Главној пијаци Кошут Лајош улица број 37. „Код Гајдаша“ || Филијала, у Вуковару на тргу Фрање Јосифа под вођством г. Б. Коњовића „Код Сокола“

Препоручује своја богато снабдевена стовришта у краткој, галантеријској, мушке и женске моде роби, и то: мушких и дечијих шешира и цилиндера из првих творница, мушких и дечијих капа, мушког и дечијег белог рубља, као и трико и Jaeger рубља, крагнова, манцетни, краватни, штапова, кишобрана, каљача, путничких торби и куфера, новчаника, чарапа, рукавица и т. д. — **За жене:** сваковрсних накита за хаљине, опреме за невесте, кожних и кончаних рукавица, разних фулова, мидера, кецеља, доњих сукања, кошуља, венаца, шлајера, шалова, ручних торбица, штофова за ручне радове, сапуна, парфимерије и т. д. — **За моде салоне, кројаче и кројачице:** чипака, апликације, шпиценштофа, дугмади, конаца ит.д.

Част ми је обратити пажњу цењеној публици из Новога Сада, Вуковара и околине, да сам својим вишегодишњим радом на велико (en gros) доспео у пословну везу са првим творницама ово — и иноземства те сам услед тога у пријатном положају, да своје поштоване муштерије како на велико (en gros) тако и на мало (en detail), и у богатом избору и у изврсној каквоћи, а по најјефтинијим ценама, задовољити могу. О чему молим, да се свако у мојим радњама без обвезе купа осведочити узволи.

Свој своме! Свој своме! 510 24—104

Најјефтиније и строго утврђене цене!

Србима трговцима, препоручујем своје изврсно снабдевено en gros стовариште!

Хотел „Бела Лађа“, Нови Сад

модерно са електричним осветљењем и осталим удобностима удешен, најподесније место за састанке странаца, са изврсном кујном и најбољим пићем.

ТОЧИ ПРАСТАРО [URQUELL] ПИЛЗАНСКО ПИВО.

продаја изврсног карловаког вина на велико. 202-91-150

Свако вече добија се фришка чорба од купуса и пасуља.

СЛАНО КУПАТИЛО
У СТАРОМ СЛАНКАМЕНУ

ОТВОРЕНО ОД 1. МАЈА ДО 1. ОКТОБРА.

Сланача специјалано лечи: ревматизам зглобова и мишића; ексудативно запаљење у трбушној дупљи, материци и јајницима; све врсте катаралних запаљења; малокрвност, бледуњавост и шкрофулозу свију облика; жигове и севотине; извесне врсте кожних болести.

КУПАТИЛО има 60 елегантно намештених соба са ценом од 1 до 6 Круне.

Лепу пространу новосаграђену рестаурацију са добрим јелима и пићем, сталну музику која трипут дневно свира.

Ближа извешћа и проспекте бесплатно даје:

54 17-100 **ШТЕДИОНИЦА У СТ. ПАЗОВИ.**

ТЕЛЕГРАМ! ТЕЛЕГРАМ!

ЗА ПРОЛЕТНУ СЕЗОНУ ПОМОДНЕ ТРГОВИНЕ
ЉУБОМИРА ПОПОВИЋА
У НОВОМ САДУ.

Препоручује п. н. муштеријама у свима артикловима највећи избор од најнижег до најфинијег квалитета следећу робу:

За женски свет
блузи
шлафрока
жипона
украсе за хаљине
сунцо-кишобрана
рукавице
чарапа
ручне торбе
костима за купање
највећи избор
белога рубља.

За господу
искључива једина
продаја J. HER. ITA
шешира као и
остали фабрикати
кошуља
гаћа
краватни
штапова
рукавица
путничких кофера
џепних марамица.

Цене најумерније.

102 (2—20)

Власник и издавалац: Деоничарско друштво Браник.

Електрична Штампарија д. д. Браника у Н. Саду.